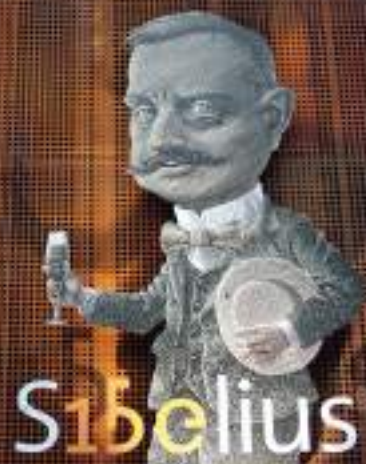


HÄMEENLINNA



PORI



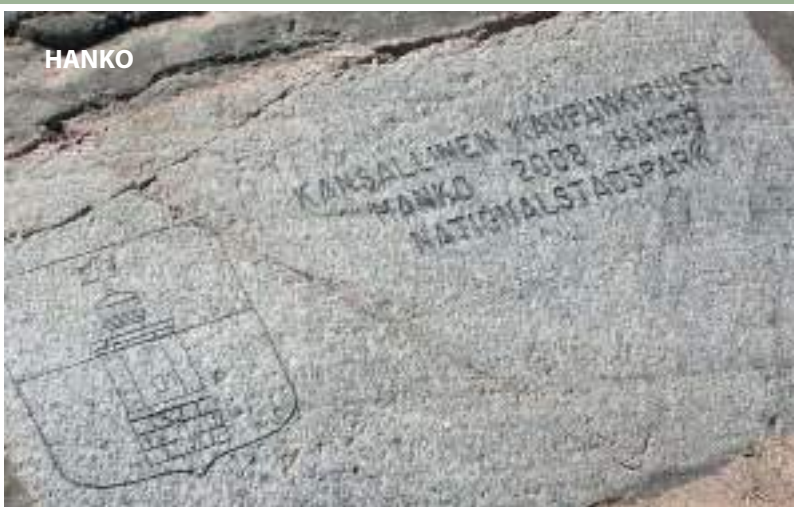
KAHDEKSAN KAUNISTA KANSALLISTA KAUPUNKIPUISTOA

- suomalaisten tähtikaupunkien verkosto

HEINOLA



HANKO



PORVOO



TURKU



KOTKA



FORSSA



ASTU SISÄÄN KANSALLISTEN KAUPUNKIPUISTOJEN TARINOIHIN

Kansalliset kaupunkipuistot punovat yhteen suomalaisen kaupunkielämän, -kulttuurin ja luonnon parhaat palat.

Olitpa kiinnostunut urbaaneista tapahtumista, arkkitehtuurista, historiasta, puistokulttuurista, ulkoilusta, luonnosta tai taiteista – kaupunkipuistot tarjoavat tätä kaikkea.

Haluamme tarjota sinulle pienen katsauksen kaikkeen siihen, mitä kansalliset kaupunkipuistot pitävät sisällään.

Kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa kaupungit - ja puistot - täydentävät ja tukevat toisiaan. Jokaisella kaupungilla ja puistolla on oma erityinen merkityksensä yhteisessä kokonaisuudessa. Seuraavilta sivuilta löydät muutamia kohokohtia. Tule paikan päälle katsomaan lisää.

Selaile eteenpäin ja innostu

tapahtumista s. 4-5



puistojen historiasta s. 6-7

nykypuistoista s. 8-9



rakennusperinnöstä s. 10-11

muutoksesta s. 12-13



taiteesta s. 14-15



luonnosta s. 16-17



**maiseman ja luonnon
historiasta** s. 18-19



sinirakenteesta s. 20-21



työn maisemasta s. 22-23



**sotaisasta
menneisyydestä** s. 24-25



verkostosta s. 26-28



Valitse oma tähtikaupunkisi
– tai ota omaksesi koko verkosto.

Mukavaa matkaa toivottavat sinulle
KANSALLISET KAUPUNKIPUISTOT

KAIKKEA KIVAA, KAHDEKSASSA PÄIVÄSSÄ

Kansalliset kaupunkipuistot kokoavat ihmiset yhteen erilaisiin tapahtumiin, harrastuksiin tai muuten vain oleilemaan. Kansallisiin kaupunkipuistoihin on helppo tulla, ja ne ovat kaikkien käytössä 24 tuntia vuorokaudessa ja 365 päivää vuodessa.

Kahdeksan kansallista kaupunkipuistoa tarjoavat kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintapaikkoja. Kaupunkipuistoista löydät laajan kattauksen merkittävimpiä nähtävyyksiä, käyntikohteita, tapahtumia sekä puistoja ja luontoa. Viivy päivä tai useampia, mielenkiintoisia kohteita löytyy varmasti.

Seuraavalla sivulla on muutamia vinkkejä kaupunkien vuosittaisista tapahtumista. Täsmälliset ja ajankohtaiset tapahtumatiedot löytyvät kaupunkien omilta nettisivuilta.

Useat kansalliset kaupunkipuistokaupungit juhlistavat myös perustamispäiväänsä.

Tervetuloa viettämään kanssamme päivä jos toinenkin.





Joulukuu

Joulumarkkinat

Marraskuu

Joulunavaus
Joulupuukaupunki,
HEINOLA

Lokakuu



Tammikuu

Helmikuu

Jään ja Valon juhla,
HEINOLA

Runeberginpäivä,
PORVOO

Maaliskuu



Syyskuu

Porin päivän
tapahtuma-
viikko, PORI

Elokuu

Holjat, FORSSA
Mykkäelokuva-
festivaalit, FORSSA
Hangonpäivät ja
Muinaistulien yö, HANKO
Hanko Sea Kayak Gathering,
HANKO

Heinolassa Jyrää, HEINOLA

Hippalot, HÄMEENLINNA

Hämeen keskiaika-
festivaalit, HÄMEENLINNA

Elomessut, HÄMEENLINNA

Taiteiden yö, HÄMEENLINNA

Kirjurin Jytä, PORI

Viksu Mustavariksen

läksiäisjuhlat, PORI

Porisphere -musiikki-
festivaali, PORI

Musapiknik, TURKU



Heinäkuu

Sea Horse Week, HANKO

Tennisviikot, HANKO

Rantalentopalloturnaus

Hanko Beach, HANKO

HangArt- taidekierros,
HANKO

Heinolan Kaupunkipuisto-
juoksu, HEINOLA

Heinolan kesäteatteri,
HEINOLA

LinnaJazz, HÄMEENLINNA

Wanaja Festival,
HÄMEENLINNA

Uusi Kesäteatteri,
HÄMEENLINNA

Meripäivät, KOTKA

PoriJazz, PORI

SuomiAreena, PORI

Ruisrock, TURKU

DBTL, TURKU



Kesäkuu

Suvi-ilta, FORSSA

Nice Run, FORSSA

Hangon Teatteritreffit,
HANKO

Ämyrock, HÄMEENLINNA

Miniteatteri, HÄMEENLINNA

Nice Run, HÄMEENLINNA

Kymijoen Lohisoitto,
KOTKA

Avanti! Suvisoitto, PORVOO

Neitsytperunafestivaali,
TURKU

Paavo Nurmi Games, TURKU

Keskiaikaiset markkinat,
TURKU

Huhtikuu

Pääsiäismarkkinat

Toukokuu

Unplugged-puisto-
konsertti, FORSSA

Hangon Puutarha-
päivät, HANKO

Dancefest, KOTKA

Viksu Mustavariksen
tervetuliaisjuhlat, PORI

Kansallisten kaupunkipuistojen perustamispäivät

HÄMEENLINNA 10.1.2001

PORI 6.5.2002

HEINOLA 6.5.2002

HANKO 15.5.2008

PORVOO 18.5.2010

TURKU 5.6.2013

KOTKA 29.9.2014

FORSSA 30.3.2015



VEHREÄT KEITAAT - YHTEISET OLOHUONEET

Suomalainen puistokulttuuri on varsin nuorta. Se sai alkunsa 1800-luvun jälkipuoliskolla, kun kaupunkiin alettiin rakentaa yleisiä ajanviettopaikkoja. Myös uudet kaavoitusideologiat edistivät puistojen ja puistokatuja syntymistä. Kansalliset kaupunkipuistot alkavat aivan ydinkeskustoista.



Tarve kaupunkilaisten terveyden edistämiseen heräsi 1800-luvulla. Sovelias tapa oli kannustaa kaupunkilaisia kävelemään raittiissa ulkoilmassa. Tätä varten suunniteltiin erityisiä kävelimöitä eli bulevardeja ja promenadeja. Puukujantein, pensas- ja kukkaryhmin rajattiin kävelyille soveliaat alueet, joiden varrelle sijoitettiin penkkejä levähtämistä varten.

Ylhäisö huolehti terveydestään myös kylpylöissä. Ne olivat sosiaalisen elämän keskuksia, joissa aikakauden kuulumiset paistattelivat päivää toistensa loisteessa. Kylpylöiden yhteyteen pe-

rustettiin laajat puistoalueet tarjoamaan kylpylävieraille miellyttäviä oleskelualueita ja kävelypuistoja. Puistoihin sijoitettuihin paviljongeissa järjestettiin musiikki- ja tanssitilaisuuksia. Pelikentät tarjosivat mahdollisuuden pelata tennistä tai keilata.

Kun rikkaammat kaupunkilaiset viettivät vapaa-aikaansa keskeisissä tyylikkäässä puistoissa ja kylpylöissä, rahvaalle toteutettiin omat puistoalueet - kansanpuistot - kaupunkien laitamille. Kansanpuistoissa oli tarjolla laajoja nurmialueita oleiluun ja pelailuun sekä käytäväverkosto jaloittelua varten.



PUISTOJEN NAUHA - VANHOJA VIISAITA VALINTOJA

HEINOLAN puistokulttuuri juontaa 1790-luvulle, jolloin ensimmäinen puisto Perspektivet, nykyinen Maaherranpuisto, rakennettiin.

Lentokuva Vallas



Vanhat puistot ovat ydinkeskustan ympärillä kuin hiuskiehkura - haarautuu, mutta ei katkea. Osaa puistoista hyväilee vesistö ja osan harju nostaa näköalapaikalle. Rantapuistossa kasvaa muun muassa Suomen suurin puu, tsaarinpoppeli, jonka halaamiseen tarvitaan monta aikuistakin. Eräänlaisen puiston muodostaa myös legendaarinen lintutarhan alue hoidokkeineen.

Keskustan puistoihin liittyy neljä valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä turvaamassa kaupungin historian säilymistä. Persoonalliset, historiaa huokuvat kahvilat houkuttelevat nauttimaan myös erityislaatuisesta ympäristöstä.

HYVINVOINTIA PUISTOISTA

Puistojen hyvinvointia edistävä vaikutus oli tiedossa jo 1800-luvulla. **FORSSAN** kansallisen kaupunkipuiston ytimessä oleva Yhtiönpuiston suunnittelussa noudatettiin tätä edistyksestä ajattelutapaa. Puiston perusti tehtailija Axel Wilhelm Wahren 1850-luvulla omistamiensa kehräämörakennusten läheisyyteen. Puistoon sijoitettiin tehtaan johdon ja virkailijoiden asuntoja sekä tehtaankoulu.

Yhtiönpuisto oli sommiteltu siten, että tärkeimmät rakennukset kuten kehräämö, konttorirakennus eli Corps de Logie ja insinöörin asunto, olivat akseleiden päässä. Puistossa sijaitsi myös tehtaalla kauppapuutarha, jonka myyntituotteet olivat suosittuja Forssan ulkopuolellakin.

Puistoon kuului luonnontilainen puistometsä, englantilaistyyppinen maisemapuutarha ja hyötypuutarha kasvihuoneineen. Kasvihuone oli aikansa arvostettu kohde. Erityisesti ihailtiin kasvirusutusta ja 'lasilinnassa' tuotettuja eksoottisia hedelmiä ja kukkasia.

Nykyisin puisto tunnetaan kaupunkilaisten vihreänä olohuoneena, jossa kesäisin järjestetään paljon tapahtumia.



JOKAISELLE JOTAKIN

Kansalliset kaupunkipuistot pitävät sisällään puistojen koko kirjon - monipuoliset viheralueet asukkaiden ja matkailijoiden käyttöön.

Kaupunkipuistoissa voi kuntoilla, tehdä luontoretken, tutustua taiteeseen, käydä piknikillä tai vaikkapa tunnistaa puutarhakasveja. Puistoja löytyy niin lasten leikkeihin, koirien ulkoiluun kuin tapahtumien järjestämiseen.

Puistot tarjoavat toiminnallisuuden lisäksi ihania ärsykeitä kaikille aisteille - kasvien tuoksut ja värit, rakenteissa ja kalusteissa käytetyt erilaiset materiaalit, veden ja luonnon äänet. Nykypuiston muotokieli voi olla tiukkalinjaisen modernia tai rehevän runsaasta ja väreillä ilottelevaa.

Kansalliset kaupunkipuistot kutsuvat nauttimaan ulkoilmaelämästä ympäri vuoden. Ne toimivat keskustojen vihreinä keuhkoina ja ekologisina reitteinä. Kaupunkipuistot ovat arkipäivän olohuoneita, joissa kaiken ikäiset voivat kohdata ja viihtyä.



PALKITTUA PUISTORAKENTAMISTA



Monipuoliset puistot muodostavat **KOTKAN** kansallisen kaupunkipuiston vihreän ja vireän ytimen. Puistoja onkin tarjolla joka lähtöön.

Yrttipuutarhassa yrttien huumaava tuoksu ja värikirjo hurmaavat aistit, Sapokan Vesipuistossa veden ja kasvillisuuden liitto on saumaton ja Fuksinpuistossa atsaleapensaiden kukintapaljous vangitsee katseen. Katariinan Meripuisto puolestaan tarjoaa laajan virkistys- ja puistoalueen pelailuun, auringon ottoon ja piknikkeilyyn. Uusimmassa Jokipuistossa pääsee kukkaloiston lisäksi nauttimaan grillauksesta ja ohi virtaavan Kymijoen maisemista.



Kotkan puistot on palkittu moneen otteeseen muun muassa Vuoden ympäristörakenteena. Puistobongarina voit tutustua kotkalaisiin puistoihin jalkaisin ja pyöräillen, sillä puistoja yhdistää opastetut kevyenliikenteen reitit.

VANAJAVEDEN RANTAREITTI VIEHÄTTÄÄ



HÄMEENLINNASSA vajaan kuuden kilometrin pituisen keskustasta alkavan rantareitin varrella voi kokea hyvin erilaisia tunnelmia - linnan juurelta historialliseen Kaupunginpuistoon, Kalastuspuiston pitkospuiden ja nuotiopaikan kautta uimarannalle, Varikonniemen vanhan sahan rantaan sekä muinaisjäännösalueelle.

Kokonaisuus on rakentunut vaiheittain. Itärannan maankäytön muutosalueita alettiin 2000-luvun alussa maisemoida perinteisen puistonurmikon sijaan erilaisilla luonnonkasvialueilla. Tänä näin nämä kukkaniityt ovat kasviharrastajien retkikohteita, eikä kukaan enää muista vielä hetki sitten paikalla olleita puunjalostusteollisuuden varastokenttiä. Pimeinä vuodenaikoina kulkijaa houkuttaa maisema- ja kohdevalaistus. Helppokulkuinen lenkki sopii hyvin lapsiperheille.



ARKKITEHTUURIN HELMET

Kansalliset kaupunkipuistot eivät ole vain pelkkiä puistoja, vaan ne pitävät sisällään koko laajan kaupunkikulttuurin rakennuksineen. Puistojen sisältämät rakennuskohteet esittelevät suomalaisen arkkitehtuurin helmiä kautta aikojen.

Vanhimman arkkitehtuurisen kerroksen muodostavat kaupungeista löytyvät idylliset puukaupunginosat sekä kiviset hallintorakennukset ja varakkaiden kaupunkilaisten asuinrakennukset.

Rytmiikkään aaltoileva jugend tuotti suurten kivitalojen rakennusvaiheen 1900-1910-luvuilla. 1920-luvun klassismissa yhdistettiin rakennuksiin tyylipiirteitä renessanssista ja barokista. 1930-luvun tuoma funktionaalisuus painotti rakennuksissa selkeitä linjoja ja toiminallisuutta.

Sodan jälkeinen jälleenrakennusvaihe toi kaupunkiin pientalorakentamisen ja rintamamiestaloja. Kaupunkien liepeille metsiin alkoi nousta metsälähiöitä. Funktionalismille ominainen avoimuutta korostava ja ilmansuunnat huomioon ottava tyyli yhdistettiin myös tulevaan lähiörakentamiseen, joka jatkui voimakkaana aina 1970-luvulle saakka.

Kirkot, pappilat, koulurakennukset, kaupungintalot ja muut julkiset rakennukset sekä yksityisten rakentamat kartanot, huvilat ja kesämökkit ovat säilyttäneet menneiden aikojen mestarien arkkitehtuuritaidonnyytteet meille nykypäivän kaupunkilaisille.





KAUPAN JA KIRKON HISTORIALLINEN KESKUS

TURUN kansallisen kaupunkipuiston ytimessä sijaitseva tuomiokirkko on maan ainoa keskiaikainen basilika. Kansallispyhäkkönä se muistuttaa ajasta, jolloin Turku oli Suomen pääkaupunki.

Sen kellot kuuluvat suomalaiseen kansallisäänimaisemaan. Puolenpäivän lyönnit kuulaa edelleen koko maassa radiosta. Jouluaaton kello 12:n lyönnit aloittavat monen suomalaisen mielestä joulun, kun kellot kumisevat suorassa lähetyksessä Suomen Turun julistaessa joulurauhan kirkon vieriseltä Vanhalta Suurtorilta.

Vanha Suurtori on ollut vilkas kaupan keskus. Sitä ympäröi vanha ja arvokas rakennusperintö sekä vehreät puistot, jotka ovat peräisin suuren palon jälkeiseltä ajalta.

Suurtorin ympäristö oli myös koulutuksen tyyssija, jossa edelleen on Katedralskolan, Turun akatemiatalo ja Åbo Akademi. Ne ovat kouluttaneet kansallissankareitamme ja vastanneet akateemisen koulutuksen käynnistymisestä maassamme.



400 VUOTTA PUUARKKITEHTUURIA

Puuarkkitehtuurista kiinnostunut löytää **PORVOON** kaupunkipuistosta puurakentamista neljältä vuosisadalta. Idyllisen Vanhan Porvoon puutaloista suurin osa on rakennettu vuoden 1760 palon jälkeen. Puodit, kahvilat, ravintolat, museot ja galleriat houkuttelevat tutustumaan myös niiden tunnelmallisiin sisätiloihin.



Laajassa empirekaupunginosassa on säilynyt yksittäisten rakennusten lisäksi kokonainen kortteli, joka on vuosilta 1846-1859. Astu vieraaksi J. L. Runebergin kotimuseoon, ja tutustu tyypilliseen aikakauden varakkaaseen kaupunkikotiin. Myös Fredrika-rouvan luoma gardenesque tyylinen puutarha on alkuperäisessä asuunsa.

Tiivistä modernia puukaupunkia edustaa 2000-luvun alussa Porvoonjoen länsirannalle rakennettu puukaupunginosa. Kaksikerroksiset asuinrakennukset muodostavat joelle päin umpinaisen korttelin. Niiden sisällä on viihtyisiä yhteisiä alueita ja yksityisiä pikkupihoja.



ELÄVÄ JA KEHITTYVÄ KAUPUNKIPUISTO

Moni kansallisissa kaupunkipuistoissa sijaitseva kohde on saanut uuden elämän sen jälkeen kun alkuperäinen toiminta on päätynyt. Aiemmin yleisöltä suljetut vanhat teollisuusalueet ja -rakennukset ovat muuttuneet koko kansan kulttuuri- ja tapahtumapaikoiksi tai uusien sukupolvien asunnoiksi.



KEHRÄÄMÖSSÄ KEHRÄTÄÄN HYVINVOINTIA

Tehtailija Axel Wilhelm Wahrenin vuonna 1847 **FORSSAAN** Loimijoen rannalle perustama puuvillakehräämö on saanut tänä päivänä uuden elämän, kun arvokkaassa tehdasmiljöössä kehrätään nyt hyvinvointia: kulttuuria, koulutusta, historiaa, perinteitä ja mielekästä vapaa-ajan tekemistä.

Kehräämön kosken kuohuissa voi kokeilla onneaan lohikalastuksessa. Kehräämön kanssa samalla alueella on myös kutomorakennuksia eri aikakausilta. Nämäkin rakennukset ovat täynnä uutta elämää kutomoteollisuuden loputtua Forssasta.

Nykyään rakennuksissa toimii muun muassa terveys- ja hyvinvointipaleluja tarjoavia yrityksiä, toimistoja, sisäleikkihuoneita, hoidon- ja lounasravintola ja tehtaanmyymälä. 1950-luvun automaatiokutomorakennus on muutettu kauppakeskukseksi.

HYMYILEE KUIN HANGON KEKSI

Vuonna 1910 perustettu **HANGON** Keksi oli ensimmäinen kekstehdas Suomessa, ja aikoinaan alansa suurin yritys. Keksiä lisäksi valmistuksessa oli lakritsia ja muita makeisia. Hangon Keksi oli myös aikansa johtavia mainostajia ja keksejä markkinoitiin esimerkiksi. 'Hymyilevä Hangon Keksi' oli itse asiassa kuu-ukko, joka esiintyi alati vaihtuvissa ilmoituksissa.

Keksitehtaan toiminta lopetettiin 1940, kun tuotanto siirtyi Helsinkiin. Hangon Keksin tehdasrakennus palvelee nykyään Hangon kaupungin teknisen ja ympäristöviraston toimistorakennuksena. Rakennuksen seinällä hymyilee edelleen komeasti pyöreänaamainen Hangon Keksi.



VERKATEHTAAN KULTTUURIKOTI

Suomen teollistumisen kehityskaari esiintyy pienoiskoossa **HÄMEENLINNASSA** molemmiin puolin Vanajavettä. Eri vaiheissa rakennetut tiilipintaiset tai rapatut laitos-, teollisuus- ja makasiinirakennukset kertovat paitsi kansallisesta historiasta myös kaupungin omista kehitysvaiheista.

Verkatehdas muodostuu musiikki- ja kongressikäyttöön suunnitellusta Vanaja-salista, kokouskeskuksesta ja ravintoloista. Alueella toimii myös Hämeenlinnan Teatteri, Hämeenlinnan Taide museo sekä Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX. Lisäksi Verkatehtaalalle on sijoittunut elokuvakeskus, kulttuuri- ja media-alan yhteisöjä ja ammatinharjoittajia alueradiosta ja mainostuotannosta kuvataiteilijoihin.

Nimensä mukaisesti alueella toimi verkatehdas vuosina 1895-1963. Parhaimpina aikoina työntekijöitä oli peräti 1 300 ja kudos- ja kangasmäärästä olisi voinut levittää Helsingistä Ouluun ulottuvan maton.

SATAMATOIMINNOISTA MUSEOTOIMINTAAN

KOTKAN keskustan kyljessä sijaitseva vanha Kantasatama on muuttunut vilkkaasta tavarasatamasta monipuoliseksi museo-keskukseksi, joka esittelee meren ja Kotkan seudun tarinoita.

Vanhon satamahallien tilalle rakennettu moderni Merikeskus Vellamo on kaikille avoin museo-, tutkimus- ja oppimiskeskus. Vellamossa on tarjolla lisäksi merelliset vuokrattavat kokoustilat ja juhlatilat. Tulevaisuudessa Kantasataman alueelle tulee uusia matkustaja- ja kaupanpalveluita sekä asuntorakentamista.

Heinäkuun lopussa Kantasatama täyttyy juhlahumusta, kun Meripäivien ohjelma ja myyntikojut levittäytyvät alueelle.



HISTORIAN HAVINASTA KERROKSELLISEEN MODERNIIN KAUPUNKITILAAN



TURUN uudessa pääkirjastossa on oivallisesti yhdistetty vanha kirjastorakennus ja sitä ympäröineet historialliset vanhat rakennukset modernin arkkitehtuurin keinoin uudeksi taiteiden talokokonaisuudeksi.

Pääkirjastosta on tullut kaupunkilaisten yhteinen olohuone, jonka saavutettavuutta on parantanut kirjaston viereen rakennettu Aurajoen ylittävä uusi, moneen kertaan palkittu kevyen liikenteen silta - Kirjastosilta. Samalla on syntynyt luonteva uusi yhteys historiallisen ja kaupallisen keskustan välille. Koko alueen houkuttelevuutta on lisännyt myös Kirjaston viereisen Vähätorin uudistus. Siellä voi aistia eurooppalaista toritunnelmaa.



HEINOLAN SILTASAARI

Saareksi kaivamalla erotettu Siltasaari kannattelee nimensä mukaisesti Jyrängönvirran ylittäviä siltoja. Symboliksi muodostuneella rautatiesillalla kaupunki on sinisiä ajatuksia herättävän kaunis jopa talvella, kun joulupuukaupungin loisto peilaa sulan virran vesipeilistä.

Saaren polkuja kulutti kauppias Lindholm viinapolttimonsa aikana, ja historiaa jatkoi kauppias Helander rakennuttamalla kodin, jonka ympärille levisi rehevä puutarha. Rakennuksia tuhoutui vuoden 1941 pommituksessa, mutta rakennuksen raunioihin voi vielä kuvitella vanhan elämänmenon. Säilyneessä klassistisessa saunarakennuksessa toimii kahvila.



Sammy Virtanen

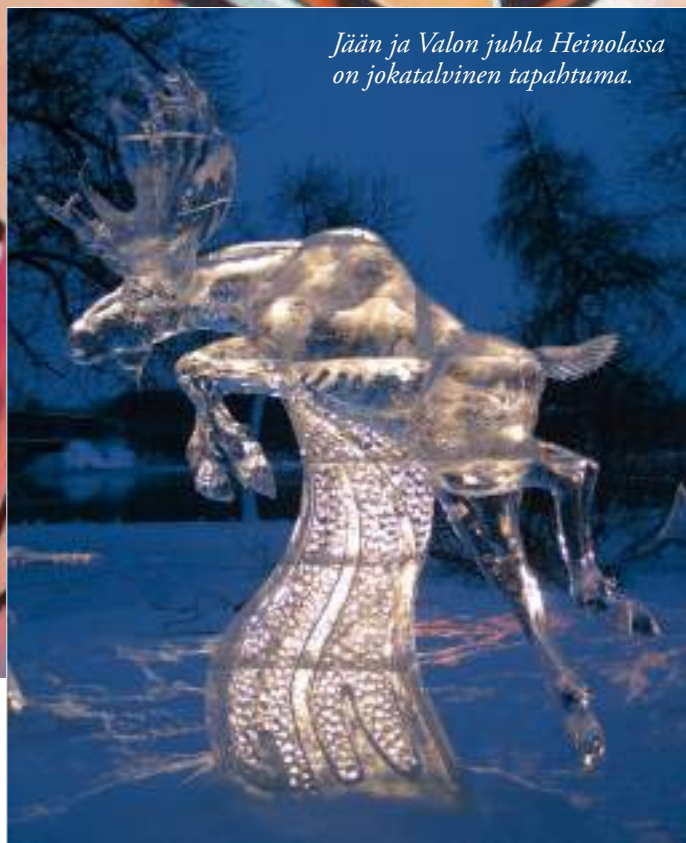
KAUPUNKIPUISTOT TAIDETEOKSISSA – TAIDETOKSET KAUPUNKIPUISTOISSA

Monet kansallisten kaupunkipuistojen kohteet ovat taltioituneet kirjailijoiden, runoilijoiden, taidemaalareiden, musiikin ja elokuvan tekijöiden teoksiin.

Useat tunnetut – mutta kuvitteelliset – henkilöt ovat mittailleet kaupunkipuistojen katuja, kujia, rantoja ja puistoja kirjojen sivuilla. Kaupunkipuistojen paraatipaikoilla kameran edessä on poseerannut joukko suomalaisia filmitähtiä – etenkin romanttiset kansallismaisemat on nähty monessa vanhassa Suomi-filmissä. Kauniit maisemat ovat inspiroineet aina myös säveltäjiä ja runoilijoita.



Forssan elävien kuvien teatteri on toiminut jo yli 110 vuotta.



Jään ja Valon jubla Heinolassa on jokatalvinen tapahtuma.



MAISEMAT KANKAALLA

Voit kiivetä **PORVOON** Näsinmäelle tai Isolle Linnamäelle ja nähdä lähes saman maiseman, jota Albert Edelfelt kuvasi maalauksissaan 1800-luvun lopulla. Hyvin vähän on muuttunut! Sama käkkyräjuurinen mänty ja näkymä kohti tuomiokirkkoa, Vanhaa Porvoota ja jokisuistoa avautuvat edessäsi.

Edelfelt syntyi Porvoossa, ja seutu pysyi hänen teoksissaan läpi elämän. Hän maalasi kaikkiaan noin kolmekymmentä Porvooiheista teosta ja noin kaksi sataa teosta Haikkoosta, jonne hän rakennutti ateljeen. Edelfelt kuvasi ympäröivää merimaisemaa ja saaristoluontoa 26 kesän ajan.

Edelfelt on kenties tunnetuin seudun kuvaaja, mutta idylliset kaupunkinäkömät ja saaristomaisemat ovat innoittaneet lukuisia taiteilijoita ja kameroiden kanssa kulkevia matkailijoita kaikkina aikoina. Näköalapaikoilla voi yhä ihailia näitä maisemia.



ULKOILMAGALLERIASSA TAIDETTA JA KUNTOILUA



KOTKAN kansallisesta kaupunkipuistosta löytyy yksi maan suurimmista ulkoilmagallerioista, jossa kymmenet veistokset elävöittävät katu- ja puistonäkymiä. Veistospromenadin sydän on Keskuskadun Lehmusesplanadi, jossa on nähtävillä maan ansiotuneimpien kuvanveistäjien teoksia. Reitti kulkee Lehmusesplanadilta pohjoiseen kohti Kantasatamaa ja etelän suuntaan kohti Sapokan Vesipuistoa. Kiertämällä koko Veistospromenadin tulee samalla tehneeksi noin neljän kilometrin kävelylenkin.



TAIDERETKELLÄ AURAJOEN RANNALLA

TURUN Aurajoki ja sen molemmat rannat ovat täynnä taidetta. Piilotettuja patsaita ja kannanottoja voi löytää kiinnitettynä rantamuriin, maalattuna sähkökaappiin, kellumassa Aurajoen aalloilla tai sijoitettuna näkyvälle paikalle joen varren puistoihin. Teokset muistuttavat sijaintipaikkansa historiasta ja turkulaisista kansallissankareista. Ne ottavat kantaa ympäristön tilaan ja ajan kulkuun.

Toiset teokset saavat hymyn huulille ja toiset jättävät katselijansa pohtimaan elämän merkityksellisyyttä.



IHANA RAUHA - PARHAAT ELÄMYKSET

Kansallisissa kaupunkipuistoissa luonto on lähellä. Tarjolla on esimerkiksi kymmeniä eri pituisia opastettuja retkeilyreittejä, luontopolkuja ja vesireittejä - lyhyelle retkelle tai pidemmäksi aikaa. Lähde liikkeelle kävellen, pyörällä tai vaikkapa kanootilla!

Erilaisilla luontopoluilla saa koko perhe unohtumattomia elämyksiä. Lähellä kaupunkien keskustoja voi törmätä uteliaaseen kettuun, arkaan hirveen, uskomattomaan kanttarelliapaajaan tai unelmien mustikkamättäeseen.

Melojille kaupunkipuistojen vesireitit tarjoavat haasteita niin vasta-alkajille kuin konkareille. Tyynistä järvesistä on helppo aloittaa. Merialueiden rannikkoreitit tuovat lisähaasteita ja koskien kuohuissa meloja pääsee testaamaan taidot vaativissa olosuhteissa. Merenlahdet ja jokisuistot ovat myös ihanteellisia paikkoja bongailta lintuja. Syyskuukaudet ovat huippusezonkia, jolloin valtavat lintuparvet suuntaavat muuttomatkalle kohti

etelää. Keväällä lintuharrastajat kokoontuvat vastaanottamaan paluumuuttajat. Jokaisella lajilla on oma muuttoaikataulunsa, joten katsottavaa riittää koko syksyille ja keväälle. Yölaulajat puolestaan pitävät konserttejaan joskus läpi kesän.

Kaupunkipuistot tarjoavat myös kalastajille parhaat apajat. Runsaiden saaliiden lisäksi tarjolla on jännitystä, rentoutusta, upeita luontokokemuksia ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Onnea voi kokeilla kaupunkipuistojen lukuisilla rannoilla, järvien tyynillä selillä, merien aavoilla ulapoilla tai saariston suojuissa - usein myös ohjatusti tai omatoimisesti.





YLÖS, ULOS JA RETKELLE

HEINOLAN kansallinen kaupunkipuisto suorastaan hemmottelee ulkoilijoita ja retkeilijöitä kilometrien pituisella reitistöllä, jossa vuorottelevat kirkkaat vesistöt, luonnonkaunis harjumaisema ja salaperäinen erämaaluonto.

Keskustasta kävelymatkan päässä kohti itää levittäytyy polkujen verkottama monimuotoinen luonnonympäristö. Lähes varma kalasaalis on tiedossa Rautjärvestä ja Venejärvestä, joihin istutetaan arvokalaa. Iltapäivän auringossa kylpevä Rautjärvi laavukaksineen on suosittu retkikohde, jonka ympäristö kallioineen houkuttelee mielikuvittellisiin seikkailuihin.

Kippasuon frisbeegolfpuisto tarjoaa mainion ulkoilupäivän koko perheelle. Luonnontilaiseen polveilevaan harjumaisemaan sijoittuva rata on kehuttu Suomen parhaimmiston.



Ollivuori

IKILUMOAVA AULANKO

Jos alkusyksystä, iltahämyn aikaan kenties, kulkisi hiljaa Aulangon metsässä, puiden keskeltä voisi kuulua aaveviulun ääni. Nuori Sibelius siellä soittaisi kiville ja puunrungoille, varhaiselle yleisölleen.

HÄMEENLINNASSA syntynyt ja 20 ensimmäistä vuottaan siellä asunut kansallissäveltäjämme Jean Sibelius – suuri luonnon ystävä, joka kantoi sammalta tulitikkulaatikossa taskussaan ja kuuli linnut soittimina – liikkui usein Aulangolla. Hänen kerrotaan saaneen innostusta Finlandialle juuri näissä maisemissa.

Satumainen Aulanko, yksi suomalaisen maiseman ikoneista ja merkittävimmistä 1800-luvun lopun puutarhataiteen kokonaisuuksista, on ollut suosittu matkailukohde jo yli sadan vuoden ajan. Yhä edelleen sen luonto ja puistorakenteet ihastuttavat vuosittain lähes puolta miljoonaa kävijää.

Aulanko on myös hyvän olon ja aktiivisen lomailun keskus. Suomalaisen modernismin merkkirakennuksiin kuuluva hotelli, kylpylä, kaksi golfkenttää ja ratsastustalli sekä seikkailupuisto kutsuvat yhdessä viettämään aikaa.



LUONNON IHMEITÄ ARKIYMPÄRISTÖSSÄ

Kansalliset kaupunkipuistot eivät ole suojelualueita perinteisessä merkityksessä, vaan niiden tavoitteena on turvata viherympäristöjen jatkumo keskustan puistoista aina kaupunkia ympäröiville laajemmille luonnonalueille. Ne säilyttävät luonnon monimuotoisuuden ja sen kerroksellisuuden meidän kaikkien hyödyksi ja iloksi.

Kansallisten kaupunkipuistojen alueella voi nähdä, miten maisemat ovat muokkautuneet luonnonvoimien vaikutuksesta. Varsinkin jääkauden vaikutukset ovat lyöneet leimansa kaupunkien maastonmuotoihin ja viitoittaneet niiden syntysijoja. Kiville jääneet rantakivikot ja pirunpellot osoittavat muinaisrannan sijainnin. Hiekkarannat ja -dyynit kertovat, mihin jäätiköiden sulamisvedet kuljettivat hienoimman aineksen. Karkeampi kiviaines kasautui maisemaa hallitseviksi harjuiksi.

Vedenpinnan laskiessa harjumuodostelmat toimivat luonnollisina patoina padoten taakseen sisämaan järvet. Kun maankohominen jatkui, harjupadon taakse jääneiden vesien paine kasvoi

ja lopulta ne mursivat harjun läpi väylän. Näin ovat syntyneet kaupunkipuistoja halkovat joet.

Harjujen hiekkaiset, lämpimät rinteet ovat tarjonneet oivan kasvupaikan monille kasvi- ja eliölajeille. Ne olivat suotuisia myös ihmisasumuksille. Sorakumpareisiin onkin taltioitunut muinaisten ihmisten arkisen elämän tarvekaluja ja kalmistojen hauta-arteita eri aikakausilta.

Kaupunkipuistoille on ominaista myös monimuotoiset metsäluontotyytit. Retkillä voi bongata reheviä lehto- ja jalopuumetsiä, satumaisia tervaleppälehtoja, peikkomaisia kuusimetsiä ja jykeviä tammimetsiä.



RUISSALON AINUTLAATUISET TAMMIMETSÄT

TURUN kansallisessa kaupunkipuistossa on maamme laajin ja luonnonsuojelullisesti arvokkain yhtenäinen tammimetsäalue. Alueelta on tavattu lukuisa joukko uhanalaisia ja harvinaisia selkärangattomia eläimiä. Yksi harvinaisuuksista on nelisenttiseksi kasvava ja nahalta haiseva erakkokuoriainen.

Kruunun metsästyspuistonakin toiminut Ruissalo muuttui myöhemmin varakkaan väestön huvila-alueeksi, jonne muutettiin kesäksi pitsihuviloihin pakoon likaista ja haisevaa kaupunkia.

Ruissalon Kansanpuisto on toiminut turkulaisten ulkoilijoiden ja vapaa-ajanviettäjiä keitaana 1800-luvulta lähtien. Nykyisin se tunnetaan mukavana päiväretkikohteena sekä juhlien pitopaikkana. Kansanpuiston suurin vuosittainen juhla on Pohjoismaiden vanhin festivaali Ruisrock.

Ruissalon kokonaisuuteen kuuluvat myös kasvitieteellinen puutarha, luontokeskus, kahvila-, leirintäalue- ja kylpyläpalvelut sekä laajat uimarannat ja golfkentät. Ruissalon rannoilta voi ihailla lähietäisyydeltä myös ohi lipuvia ruotsinlaivoja.



SAARISTON VIERASKIRJA JO 1500-LUVULTA

HANGON kaupunkipuiston alueelta löytyy varmaan yksi vanhimmista vieraskirjoista.

Kaksi pientä saarta vieri vieressä Hangon Tulliniemen edustalla jättävät väliinsä salmen, joka on kapea kuin kalan suoli. Hauensuolen salmi oli vuosisatojen ajan merenkulkijoiden suosima luonnon muovaama suojasatama Suomenlahden meritiellä. Siellä voitiin odotella suotuisia tuulia jopa useita viikkoja. Hauensuoli toimi myös yöpymispaikkana.

Tästä on muistona luotojen kallioihin kaiverrettuna 640 nimeä ja vaakunakilpeä, jotka kertovat aateliston, sotilaiden ja kauppiaiden matkoista aina 1500-luvulta 1900-luvulle saakka.



SININEN SIELUNMAISEMA



Suomessa on lähes 190 000 järveä ja lampea, satoja jokia ja merenrantaviivaa reilut 46 000 kilometriä. Erilaisten järvien, jokien ja merenrannan muodostama mosaiikki on vahvasti läsnä myös kansallisissa kaupunkipuistoissa.

Vesistöt ovat perinteisesti olleet kulku- ja kuljetusreittejä, toimien ekologisina käytävinä. Jokia pitkin on kulkenut viljaa, puuta, kiveä, hiekkaa ja muuta kauppatavaraa mereltä sisämaahan ja päinvastoin. Joen varteen syntyneelle kaupungille joki on tarjonnut mahdollisuuden veden hyödyntämiseen teollisuuden voimanlähteenä. Vesistöt ovat tuoneet kaupunkipuistojen maisemaan myös siltojen siluetit.

Runsaiden kalansaaliiden lisäksi järvet ovat houkuttelleet ihmisiä nauttimaan kauniista rantamaisemista. Historialliset vesireitit ovat palvelleet rantojensa maaseutu- ja huvila-asukkaita sekä matkailijoita. Laivarannoissa oli vilskettä varsinkin 1900-luvun alussa, jolloin höyrylaivat liikkuvat järvillä ristiin rastiin matkustajia kuljettaen.



Tänä päivänä veneilystä ja purjehduksesta kiinnostuneelle on lukuisia mahdollisuuksia seilata sinisillä aalloilla kaupunkipuistojen alueella.

Kesäinen reittiliikenne, monipuolinen risteilytarjonta ja runsaat veneilijöille suunnatut palvelut sekä erilaiset tapahtumat aivan kaupunkipuistojen ytimissä toivottavat tervetulleeksi tutustumaan kaupunkipuistoihin myös vesitse.

KOKEMÄENJOKI - LUONNON JA KULTTUURIN IKIVANHA VESITIE

PORIN kaupunkipuiston läpi virtaavan Kokemäenjoen suulle on muodostunut Pohjoismaiden suurin suisto eli delta, jossa viihtyvät runsas vesi- ja kahlaajalinnusto sekä monilajinen kasvisto tulokaslajeineen ja harvinaisuuksineen. Jokuomien väliin jäävää Luotojen alueen maisemaa hallitsee avoin viljelysmaisema, johon vaihtelua tuovat kulttuurihistoriallisesti arvokas Huvilajuvan idyllinen huvilayhdyskunta sekä Luodon siirtola-putarha.



Kokemäenjoen rannoilla voi pelata golfia Kalaforniassa, päästä jazzin rytmeihin tai virkistäytyä lenkkipolulla. Kirjurinluodossa näkyvät vanhan kansanpuiston piirteet ja se on edelleen kaupunkilaisten jokapäiväinen vapaa-ajan keidas. Suomen parhaaksi valitun Pelle Hermannin leikkipuiston lisäksi sieltä löytyy muun muassa uimaranta, liikennepuisto, sisäliikuntapuisto, kesäteatteri ja Satakunnan Vihertietokeskus näytepuutarhoineen.



RANNOILLA LAINEHTII JA TYRSKYÄÄ

KOTKAN kaupunkipuistosta kaksi kolmasosaa on merialueella. Veneilijälle ja purjehtijalle se tarjoaa monta unohtumatonta vierailukohdetta.

Kukourin saarella voi päivän viettää tutustumalla ainutlaatuiseen 1700-luvun lopulla rakennettuun ympyrän muotoiseen Fort Slavan merilinnoitukseen. Varissaareissa Fort Elisabethin linnoituksen lisäksi voi aikaansa viettää nauttimalla ravintolan herkuista, aurinkokylvyistä uimarannalla tai erästä rantalentistä. Luonnonkaunis Lehmäsaari houkuttelee luontopoluille tai telttailemaan.

1790-luvulla käydyn meritaisteluiden jäljiltä Kotkan edustalla Ruotsinsalmen pohjassa lepää ainutlaatuinen hylkyjen hautausmaa. Hyllyille voi sukeltaa St. Nikolain suojeltua hylkyä lukuun ottamatta. Ruotsinsalmesta nostettuja tykkejä ja hylynosia on nähtävillä myös Varissaareissa ja Merikeskus Vellamossa.



DUUNATTIIN SITÄ ENNENKIN

Elinkeinot ovat muokanneet kaupunkien arkkitehtuuria, kaupunkirakennetta ja siluettia. Nämä työn maisemat ovat nähtävillä myös kansallisissa kaupunkipuistoissa.

Forssan työväen asuinalueen Kalliomäen kupeeseen rakentuivat kirkko, pappila ja lyseo. Kuva 1910-luvulta.

Jokilaaksojen hedelmällinen maaperä synnytti viljavat vaiot ja mahdollisti maatalouden syntyä. Viljan viljelyn ja karjan kasvatuksen lisäksi metsät ovat tarjonneet elannon monelle. Metsäteollisuus on näkynyt suomalaisessa kaupunkimaisemassa jokivarsien ja -suistojen uittorakenteina ja tukkilauttoina, kaupunkien kylkeen rakentuneina sahatörmäalueinä ja nykymaisemassa sellu- ja paperitehtaiden savupiippuina.

Suomi jatkoi nopeaa teollistumista 1900-luvulla. Teollisuuskeskuksia syntyi, ja sellu-, paperi- ja metalliteollisuus kukoistivat. Kutomo- ja vaatetusteollisuus nousivat merkittäväksi vientialaksi. Elinvoimainen teollisuus tarkoitti vilkasta ulkomaankauppaa. Tuotteet kuljetettiin maailmalle meriteitse ja merenrantakaupunkeihin syntyi nopeasti satamia.

Tehtaat vetivät isoja määriä työntekijöitä, mikä aiheutti paineita asuntojen rakentamiseen. Tehtaiden lähistöllä syntyi työläisten asuinalueita. Työväestön virkistytymiseen osoitettiin mökki- tai siirtolapuutarhalstoja kaupungin omistamilla alueilla. Pieniä, vaatimattomia loma-asuntoja ympäröivät asukkaiden hyöty- ja koristekasviviljelmät. Nykyään siirtolapuutarhat ja perinteiset työläisten asuinalueet ja pytingit ovat arvostettuja kohteita kansallisissa kaupunkipuistoissa.



LOIMIJOKILAAKSON MAISEMA

FORSSAN kaupunkipuistoalue muodostaa erinomaisen yhteenvedon suomalaisista elinkeinoista. Loimijoen varrelle syntyneen pienen teollisuuskaupungin ydintä kehystää yhä elävä maaseutumaisema.



Asutuksen ja maanviljelyksen vakiintuessa alkoi Forssan seudulle hiljalleen muodostua kyläyhteisöjä. Arvokkaita, viljavampia peltoja ei tuhlatu rakentamiseen. Asutus sijoittui harjujen rinteille ja viljelykseen kelpaamattomille rantatasanteille Loimijoen varseen. Syvällä savimaastossa mutkitteleva Loimijoki tarjosi asutuksen lisäksi luonnon reservaatin lajeille, jotka eivät menesty viljellyssä pellossa tai metsässä.

Kehitys idyllisestä maalaishylästä yhdeksi maamme suurimpiin kuuluneista tekstiiliteollisuuskeskuksista alkoi vuonna 1847, jolloin ruotsalaissyntyinen Axel Wilhelm Wahren perusti puuvillatehtaan Loimijoen kosken partaalle. Upealla Kehräämöalueella sijaitsevat kaupungin ja seudun historiaa sekä perinnettä esittelevät museot ja taidenäyttelytilat. Alueesta on muotoutunut suosittu tapahtumien pitopaikka.

PUUVILLATEHTAASTA KAUPAN JA KOULUTUKSEN KESKUKSEKSI

PORIN Pohjoisrannassa Kokemäenjoen rannalla sijaitsee entinen Porin puuvillatehdas, joka rakennettiin vuosina 1898-1900. Tarina kertoo, että porilainen kauppias G.E. Ramberg katkeroitui Tampereen Finlaysonille siitä, että nämä eivät olleet kyenneet toimittamaan hänen tilaustaan. Matkalla takaisin Tampereelta hän päätti, että Poriin oli saatava oma puuvillatehdas.

Puuvillakankaita valmistettiin Porissa aina 1980-luvulle saakka, jolloin tehtaan kutomo tuhoutui täydellisesti tulipalossa. Kyseessä oli sen vuoden Euroopan pahin tehdaspalo.

Puuvillatehtaan tiloissa toimii nykyään Porin yliopistokeskus sekä lukuisa joukko eri alojen yrityksiä. Puuvillatehtaan entisen kutomon paikalle valmistui 2014 Kauppakeskus Puuvilla, joka on yksi Suomen suurimmista kauppakeskuksista.

Työn maisema näkyy vahvasti Kokemäenjoen varressa yli satavuotiaissa vanhoissa teollisuusrakennuksissa, kuten Puuvillatehtaassa sekä Porin Konepajan ja Isosannan sahan alueella.



LINNASTA LINNAAN – TAI LINNOITUKSEEN

Kansallisista kaupunkipuistoista löydät myös Suomen sotaisamman historian jäljet. Sotaan varautuminen on muokannut kokonaisten kaupunkien rakennetta tai tuonut kaupunkiin uusia rakennuksia, kortteleita, kaupunginosia ja teollisuutta.

Kaupunkien keskiaikaiset kivilinnat pystytettiin 1300-luvulla kruunun hallinto- ja puolustustukikohdiksi tärkeille paikoille. Niissä sodittiin ja käytiin valtataistelua läänitysten herruudesta.

Suomessa elettiin 1700-luvulla sotaisia aikoja, kun nykyiset naapurimaamme Ruotsi ja Venäjä kävivät taistelua Suomen ja Suomenlahden herruudesta. Tuhoisien meritaistelujen seurauksena alettiin rakentaa merilinnoituksia ja linnoitusrakenteita pitkin eteläistä rannikkoa. Kaupunkipuistoista löytyy linnoitushistorian merkittävimmät kohteet.

Asevelvollisuuslain tultua voimaan 1878 läänien pääkaupunkeihin alettiin rakentaa kasarmialueita. Puolustusvoimien toimintoja uudelleen järjesteltäessä kaupunkien ytimessä olevia alueita on vapautunut muuhun käyttöön.

Toisen maailman sodan aikaisia teollisuus- ja lentokenttärakenteita rakennettiin strategisesti suojattuihin kohteisiin. Tehtaissa tuotettiin ammuksia aseisiin ja varaosia lentokoneisiin. Metsien suojiin raivatuilla lentokentillä korjattiin, huollettiin ja tankattiin koneita. Vanhoja rakenteita on edelleen nähtävissä maastossa.



TAISTELUA HANKONIEMEN HERRUUDESTA

HANGOSTA käsin on ollut mahdollista valvoa ja hallita Suomenlahden kaupankäyntiä ja sotilaallista toimintaa. Tämä on tehnyt siitä halutun kohteen, jota ovat pitäneet hallussaan vuoroin Ruotsi, Venäjä ja Neuvostoliitto sekä Suomi.



Hangossa oleva Gustavsvärn eli Kustaanvarustus on osa 1700-luvulta peräisin olevaa neliosaista linnoitusta, johon kuuluivat lisäksi mantereella oleva Kuningattarenvuori sekä saaret Meijerfeldt ja Kustaa Aadolf. Gustavsvärn on yhä puolustusmuurin ympäröimä. Saarella on myös myöhemmin rakennetut majakka ja sumumerkinantoasema.



Hangon vedenalainen maailma on täynnä jälkiä alueella käydyistä taisteluista. Hylkyjen lisäksi meren pohjalta löytyy tykkejä, tykinkuulia, lavetteja ja sortuneita kaupunkilinnoituksia. Vuosisatojen saatossa meri on kietonut ne paksuun simpukkamerileväpeitteeseen.

SOTILASELÄMÄÄ LINNANNIEMELLÄ

HÄMEENLINNAA esitellään vieraille usein varuskuntakaupunkina. Ensimmäiset sotilaat tulivat linnkaan jo sen rakentamisen aikaan 1200-luvun lopussa. Linnassa on keskiajalla ollut n. 40-60 ratsumiestä.

Linnassa ja linnanniemellä ovat asustelleet aina kulloisetkin valtanpitäjät. Vuonna 1639 perustettu kaupunki siirrettiin linnan pohjoispuolelta nykyiselle paikalleen 1770-luvulla, koska kuningas Kustaa III halusi kaupungin tykin kantomatkan päähän linnasta. Linna muutettiin tuolloin bastionijärjestelmän mukaiseksi linnoitukseksi ja Venäjän keisarikunta muutti sen 1830-luvulla edelleen vankilaksi. Kasarit rakennettiin muutama vuosikymmen myöhemmin venäläisten sotilaiden majoittamiseksi.



Sotien jälkeen aina vuoteen 1985 kasarmeja ovat asuttaneet tuhannet asevelvolliset. Uutta elämää alkoi vyöryä 10 vuotta myöhemmin. Tänä päivänä kasarmeilla työskentelee vajaa 300 henkilöä ja entiset virka-asunnot on korjattu vuokra-asunnoiksi. Restauroitu linna avattiin yleisölle vuonna 1979.

Linnanniemi on lomapäivän viettoon todellinen runsaudensarvi. Käteväällä aluelipulla voi kiertää muun muassa Hämeen linnan ja Museo Militarian yhdellä pääsymaksulla. Museo Militaria on Suomen tykistö-, pioneeri- ja viestiaselajien historiaa keskiajalta

nykypäivään esittelevä sotahistoriallinen museo. Linnaa ympäröivä puisto suo mahdollisuuden piknikin antimista ja vapaaajasta nautiskeluun aurinkoa palvoen, pelaillen tai vaikkapa frisbeettä heitellen.

MIKÄ IHMEEN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO?

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty kaupunkiympäristössä sijaitseva arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonmaisemien sekä virkistysalueiden laaja kokonaisuus, jonka säilyttämiseen ja hoitamiseen kaupunki on sitoutunut.

Kansalliset kaupunkipuistot ovat osa kestävästä kaupunkisuunnittelusta ja -rakentamisesta. Hakemuksen puiston perustamiseksi tekee kaupunki ja perustamisesta päättää ympäristöministeriö.

Kansallisten kaupunkipuistojen tunnistamisessa ja arvioinnissa ympäristöministeriössä käytetään yhtenäisiä kriteereitä, jotka takaavat kaupungeille tasapuolisen kohtelun ja kaupunkipuistojen valtakunnallisen tason säilymisen. Kriteerit koskevat puistoksi esitettävän alueen sisältöä, laajuutta ja eheyttä, ekologisuutta ja jatkuvuutta sekä kaupunkikeskeisyyttä.

Kokonaisuutta hoidetaan ja kehitetään sen luonnon- ja kulttuuriperinnön arvoja vaalien ja vahvistaen. Tavoitteiden saavuttamiseksi kaupunki laatii hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka hyväksyy ympäristöministeriö. Suunnitelma on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen asiakirja.

Kansallinen kaupunkipuisto-verkosto on palkittu Euroopan puutarhaperinneverkoston European Garden Award -tunnustuksella. Verkostoa on esitelty useilla kaupunkisuunnittelun foorumeilla eri puolilla maailmaa, muun muassa vuoden 2010 Shanghain maailmannäyttelyssä, jonka teemana oli 'Parempi kaupunki - parempi elämä'.

Helminauhan punomista

Kansallinen kaupunkipuisto koostuu kaupungin helmistä – asukkailla tärkeitä paikoista ja alueista, jotka yhdistyvät toisiinsa vehreiden kulkureittien, ekologisten käytävien ja hienojen vesireittien avulla.



Viihtyisä olohuone

Kaupunkipuisto tarjoaa hyvää, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – ulko-olohuoneen arkipäivän kohtaamisille.



Palveluita parhaimmilla paikoilla

Kaupunkipuistosta löytyvät kaupungin parhaimmat palvelut, tuotteet ja tapahtumat.



PORI



Kilpailukykyinen kaupunki

Kaupunkipuisto tuottaa kaupungille myönteistä imagoa ja on osa elinvoimaista ja viihtyisää brändiä.

Viesti tuleville sukupolville

Kaupunkipuisto määrittää kaupungin ne kulttuuriset, historialliset, ekologiset ja esteettiset arvot, jotka halutaan säilyttää tuleville sukupolville.

HÄMEENLINNA



Yhdessä enemmän

Kunakin kaupunkipuiston tarina yhdistyy muiden verkoston kertomusten kanssa kansalliseksi tarinaksi – miten Suomessa on eletty ja oltu ja mihin ollaan menossa.

HEINOLA



Urbaania elämää ja luonnon rauhaa

Kaupunkipuisto on täynnä elämyksiä kaupungin sykkeestä upeimpiin luontokokemuksiin.

TURKU



Olipa kerran

Kaupunkipuisto kertoo kaupungin tarinan.

PORVOO





Kahdeksan kaunista kaupunkia - kansallisten kaupunkipuistojen verkosto

Vuoteen 2017 mennessä kahdeksaan kaupunkiin on perustettu kansallinen kaupunkipuisto. Ympäristöministeriön arvion mukaan Suomessa tulee olemaan yhteensä noin kymmenen kansallista kaupunkipuistoa.



www.hameenlinna.fi/kansallinenkaupunkipuisto
www.visithameenlinna.fi

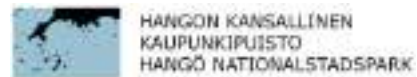


www.pori.fi/kaupunkipuisto

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ



Heinolan kansallinen kaupunkipuisto
www.heinola.fi/kansallinen-kaupunkipuisto



www.hanko.fi/palvelut/kaavoitus_ja_maankaytto/kansallinen_kaupunkipuisto

PORVOO 

Porvoon kansallinen kaupunkipuisto
www.porvoo.fi/porvoon-kansallinen-kaupunkipuisto



Turun kansallinen kaupunkipuisto

www.turku.fi/kaupunkipuisto



www.kotka.fi
www.iesite.fi/kotkankaupunkipuisto/



Forssan kansallinen kaupunkipuisto

www.forssa.fi/palvelut/infrapalvelut/forssan_kansallinen_kaupunkipuisto/



www.facebook.com/kansallisetkaupunkipuistot